

ZPRAVODAJ

MUZEA KOMENSKÉHO V PŘEROVĚ

ČERVENEC - ZÁŘÍ 2016

Jablkoň na ORNIS? Opravdu?

Dočtete se uvnitř čísla!

HELFTÝNSKÁ POUŤ 2016

Program pro celé rodiny, historické tržiště, spoustu účinkujících nebo ekumenickou bohoslužbu chystají 5. a 6. července na Helfštýně.

Jan Lauro

Studio Bez kliky uspořádá ve spolupráci s Muzeem Komenského v Přerově třetí ročník Helfštýnské pouti. Loňské zábavně - naučné uctění svátků přivedlo na Helfštýn přes tři tisíce návštěvníků a potvrdilo, že o podobný typ akce je velký zájem. Správa hradu úzce spolupracuje s řadou řemeslníků, kteří pouť doplní o historický jarmark. Nepůjde však o komerční druh akce, různých trhů je přeci jen všude dost, proto zveme pouze řemeslníky, kteří budou tvořit na místě, předvádět své umění tak, aby mohl každý nahlédnout nebo si dané řemeslo vyzkoušet. Většina zboží, které bude během pouti k dostání, tedy vznikne přímo na hradě. Včelař vám odlíje svíčku, kovář vyková podkovu a řezbář vyřeže figurku přímo před očima. Řemeslníků však bude mnohem víc.

Po celý den bude probíhat spousta soutěží, zprovozníme historickou střelnici a nejmenší se můžou těšit na dřevěný kolotoč nebo loutkové divadlo. Hlavním bodem obou dní bude vystoupení na koních v podání společnosti historického jezdeckví Kvintána.

Sváteční dny se kryjí s derniérou výstavního projektu Měsíc kávy na Helfštýně, takže se naskytne poslední příležitost ochutnat špičkovou kávu z některého z devíti způsobů příprav, které jsme pro vás v rámci projektu připravili. Návštěvu hradu zpříjemní i komentované pražení na historické pražičce ze začátku 20. století.

V úterý v podvečerních hodinách dáme prostor pro chvíli klidu a rozjímání. Ekumenické bohoslužba slova s přímluvou za mistry kováře se uskuteční na kravařském nádvoří.

Aktivnější návštěvníci se můžou zapojit do žongléřských workshopů a nově nabyté dovednosti srovnat s vystoupením profesionálů z fireshow skupiny Boca Fuego.

Všichni jste srdečně zváni.

Informace o cenách a programu naleznete na:
www.bezkliky.eu a www.helfstyn.cz

Vojna ovládla přerovské Horní náměstí

Vpátek a sobotu 17. a 18. srpna opět ovládl Horní náměstí v Přerově, jako každý rok v tuto dobu, folklorní festival V zámku a podzámčí.

Lubor Maloň

Letošní ročník byl již desátý a zaměřil se na vojnu a její odraz v lidové kultuře Moravy, Slezska a Slovenska. Díky skvělému počasí, nádherné atmosféře a profesionálnímu výkonu organizátorů čítající 49 dobrovolníků se akce skutečně vydařila. Spokojení odcházeli nejen návštěvníci, ale také účinkující, kteří na svůj pobyt v Přerově zcela jistě dlouho nezapomenou.

Festival zahájil vzdělávací program Tluče bubeníček, který probíhal od pondělí 13. do pátku 17. června. Děti z mateřských škol byly lektorkami Ornitologické stanice Muzea Komenského v Přerově zábavnou formou poučeny o tom, jaké starosti měli jejich vrstevníci v době války před více než sto lety. Program festivalu pokračoval v pátek večer pořadem Vere Gratia na Letní divadelní scéně přerovského zámku. V něm se divákům představila skupina historických tanců Vere Gratia z Napajedel, která prezentovala gotické a renesanční tance a odívání. Jako její hudební host vystoupilo Trio Con Amore.

Sobotní program festivalu se již odehrával jen na přerovském Horním náměstí. Přesně ve 13.30 jej odstartovalo vystoupení známého a úspěšného folklorního souboru Stavbár, který působí při univerzitě v Žilině. Ve 14.00 hodin přivítal návštěvníky ředitel festivalu Mgr. Lubor Maloň a náměstek primátora statutárního města Přerova Bc. Tomáš Navrátil. Poté proběhla soutěž O zámecký klíč, ve které se utkalo čtrnáct dětí o jedenáct míst v celkem pěti kategoriích. Při zpěvu lidových písní je doprovodila známá přerovská Cimbálová muzika Primáš, zpěv tradičně hodnotila odborná porota ve složení Věra Cimbálníková, Věra Jahodová, Iva Parolková, Karolína Pyrochtová, Jana Rudická a Jitka Štukavcová.

Zatímco probíhala zmíněná soutěž, vydaly se celkem tři skupiny účinkujících souborů z hlavního festivalového pořadu Jdou vojáci, jdou na procházky po památkách a krásách města Přerova. Navštívily Žerotínovo náměstí, Masarykovo náměstí, lokalitu Na Marku a park Michalov. Po svém návratu na Horní náměstí předvedly všechny soubory, dětské i dospělé, divákům své taneční, pěvecké a hudební umění, které bylo na velmi vysoké úrovni. Vše se točilo kolem vojny, takže diváci se mohli

Pokračování na následující straně.

pokochat například odvedeneckými pásmy, verbuňkem, karičkami, dětskými hrami na jarmark, na husary a na vojáky. Během pořadu vystoupil Dětský folklorní soubor Olšavěnka Uherský Brod, Valašský soubor písní a tanců Malá Jasénka Vsetín, Slovácký soubor Kyjov, Folklorní soubor Vrtek Opava, Stavbár – folklorní soubor Žilinské univerzity a takřka domácí Hanácký soubor písní a tanců Klas Kralice na Hané. Pro účinkující byly připraveny také prohlídky přerovského muzea, které všechny doslova nadchly.

Pomyslnou tečku za festivalem udělal Posezení u cimbálu na nádvoří přerovského zámku s CM Primáš Přerov a CM Okybača Lipník nad Bečvou. Ačkoli nádvoří bylo plně obsazeno návštěvníky, pořád se našlo dost místa na tanec a skvělou zábavu.

Během sobotního programu festivalu byl pro návštěvníky připraven doprovodný program. Pro děti to byly soutěže a hry, pro dospělé pak bohatý stánkový prodej a soutěž o zajímavé ceny věnované Muzeem Komenského v Přerově, Folklorním souborem Haná Přerov, Pivovarem ZUBR, perníkářkou a paličkářkou Milenou Malinovou, Vinotékou U Hanačky a Veterinární klinikou Přerov MVDr. Tomáš Barbořík.

Pořadatelem akce byl Folklorní soubor Haná Přerov ve spolupráci s Muzeem Komenského v Přerově a Cukrle Přerov.

Akci finančně podpořilo Ministerstvo kultury ČR, Olomoucký kraj a statutární město Přerov. Sponzory festivalu byl Pivovar Zubr Přerov, A. W. Loštice, Centropen Dačice, Dřevovýroba František Kornel, Vinotéka U Hanačky, Hanácká Kyselka Horní Moštěnice, Autobusová doprava Olomouc Mgr. Jan Žváček a Veterinární klinika Přerov MVDr. Tomáš Barbořík. Mediálními partnery byla TV Přerov, Nejlepší adresa.cz a Přerovský a Hranický deník. Folklorní festival V zámku a podzámčí se letos uskutečnil podesáté. Myšlenka pořádání tohoto festivalu byla uvedena v život v roce 2006 a již v červnu 2007 proběhl jeho první ročník. Od té doby do Přerova zavítalo přes 120 souborů nejen z Moravy, Slezska a Čech, ale také z řady evropských zemí (Gruzie, Itálie, Maďarsko, Slovensko, Srbsko, Ukrajina). Diváčky velmi úspěšné byly také komponované pořady pod širou oblohou, častou ve večerních hodinách, na nezvyklých místech města Přerova. Připomenout se sluší alespoň Keltskou noc, Hanáckou svajbu, muzikál Ječmínek, Hoří, hoří svatojánský ohníček a Olé, flamenco.

Oslavte léto s Jablkoněm

V neděli 31. července opět propukne, v 16 hodin v zahradě ornitologické stanice, tradiční oslava léta - Zahradní slavnost.

Jana Kosturová

Jako vždy se návštěvníci seznámí s činností ORNIS, prohlédnou si areál stanice a hlavně **sezónní výstavu** Jak semena putují krajinou. Již z názvu je zřejmé, že jejím hlavním tématem jsou mechanismy šíření rostlinných semen. Semínka uvidíte zvětšená na fotografiích z mikroskopu, ale i ve skutečných velikostech. Všechna patří ohroženým a chráněným rostlinám Krkonošského národního parku, odkud jsme si výstavu zapůjčili. Semínkům bude věnován také **kviz pro děti**, jehož úspěšní luštitelé získají „semínkovou odměnu“. Tu věnovala firma SEMO, hlavní partner naší výstavy.

Hlavní program bude probíhat v prostoru blízko jezírka, kde terén vytváří přírodní amfiteátr. Po úvodních slovech potěší děti i dospělí loutkoherci z divadla Víti Marčíka. Přijedou k nám se svým kočovným vozem a zahrají **pohádku o Sněhurce a sedmi trpasličích**. Řada přijde i na zábavu pro dospělé. V 17.30 rozezní své nástroje a hlasy **pražská alternativní kapela Jablkoň**.

Na plakátech k akci najdete slovní spojení „**koncert v trávě**“, což neznamená nic jiného, než že si najdete své místo na louce a poslouchat budete přímo z našeho lučního koberce. Pokud by vám to nevyhovovalo, přineste si deku nebo polštářek, židlí bude totiž jen omezené množství.

Po skončení koncertu nabízíme možnost „pobýt“ v areálu a s přáteli si dopít pivo, limo...prostě co má kdo rád. **Občerstvení** pro vás máme samozřejmě zajištěno na místě. Budete-li mít chuť, doneste si sebou špekáčky či jinou pochutinu vhodnou k opečení - **ohně** bude, stejně jako v předchozích letech, nachystán.

Těšíme se na vás a věříme, že si letošní Zahradní slavnost užijete více než kdy jindy.

V letošním roce došlo ke změně ve výši vstupného, ale doufáme, že nabízený program je jeho dostatečným důvodem. Děti od 4 do 15 let zaplatí 40 korun, ostatní 80 korun. Pro rodiny nabízíme zvýhodněné vstupné, dva dospělí a 1 dítě zaplatí 150 korun. Vstupenky se budou prodávat před začátkem akce na místě.

Opravy hradu Helfštýn stále pokračují

Výhledový plán údržby hradebního zdiva se po čtyřech letech od zahájení prací blíží do své poloviny. Za tu dobu bylo sanováno již několik tisíc metrů čtverečních hradeb a od masivní široké hradby se zedníci s kameníky posunuli až do nejzasáhšího místa okružní hradby obepínající severozápadní nároží paláce.

Několikapodlažní lešení tyčící se do dvanáctimetrové výšky stojí uvnitř posledního příkopu od 1. června a systematické spárování by mělo být dokončeno do konce července tohoto roku. Tyto stabilizační práce nijak nenarušují provoz komplexu a výhledově pomůžou ochraně fortifikačního systému, jemuž mnohonásobně prodlouží životnost, aniž by nějak zásadně pozměnily jeho podobu.

Další významná realizace se chystá na podzimní měsíce. Dožilá střešní krytina nad budovou restaurace spojené se sociálním zázemím Helfštýna se dočká opravy. Napadené krovy a latě nahradí nové prvky, popraskaná bobrovka bude snesena a nahradí ji nová krytina totožných parametrů. Pro zázemí restaurace, ubytovacích kapacit a veřejných toalet půjde o zásadní zásah. Obě akce

jsou financovány Muzeem Komenského v Přerově prostředky alokovanými z rozpočtových a investičních fondů Olomouckého kraje.

Na samý závěr sezóny 2016 případnou restaurátorské práce spojené s obnovou plastického přepisu Pernštejnské nápisové desky osazené v originálním oblouku archivoly z roku 1480 v průčelí předstunuté hranolové věže. Tmelení, fixaci uvolňujících se prvků, hydrofobizaci a finální patinování provede restaurátor Ak. soch. René Tikal. Muzeum Komenského v Přerově v tomto projektu finančně podpoří Ministerstvo kultury České republiky skrze Městský úřad v Lipníku nad Bečvou.

Jan Lauro

ORNIS: Pracujeme ve výškách i v podzemí, na lodi i na hradě

O zajímavé zážitky, získané při výkonu povolání, se s námi dnes podělí, jako už po několikáté, pracovník Ornitologické stanice Martina Hrazdírová a Jose Chytil. A opět je co vyprávět.

Naše práce na záchranné stanici (a celkově ORNISu) se stává někdy (často) dosti nepředvídatelnou i nezvyklou zároveň. Jen čtyři příklady z poslední doby:

Příklad první: 14 června 2016 jsem provedl (Josef Chytil, pozn. red.) na žádost České inspekce životního prostředí, Oblastního inspektorátu Olomouc, terénní šetření v ulici Malá Trávnícká č.p. 5. Šetření spočívalo v kontrole současného stavu původních vletových otvorů (větracích průduchů) pod půdními vestavbami zmíněného domu.

Aktuální kontrola měla zjistit případné škody z hlediska zvláště chráněných druhů, jako jsou netopýři či rorýs obecný, v důsledku nesmyslného uzavření těchto otvorů na popud domovní správy. Vlastní šetření spočívalo v kontrole vnitřních prostor otvorů pomocí endoskopu. Naštěstí pro zmíněné druhy nedošlo k žádné fatální újmě, zřejmě i z důvodu včasného otevření uzavřených otvorů, respektive k odstanění mřížek blokujících možný vlet. Celkem bylo z plošiny zkontrolováno sedmdesát čtyři vletových otvorů. Původně nahlášená přítomnost vos, jež byly příčinou uzavření otvorů (nehledě na možný úhyn rorýsů nebo netopýřů), vůbec nebyla potvrzena, zato zde byla v patnácti případech zjištěna hnízda rorýsů.

Kontrola vletových otvorů a vnitřních prostorů byla prováděna pomocí endoskopu.

Příklad druhý: 16. června 2016 jsme vyjeli na základě ohlášení nálezu ježka ve sklepním světlíku na Komenského ulici. Díky nevhodné konstrukci tohoto světlíku zde nejsme poprvé. Zejména pro ježky je toto místo nebezpečné. Betonové hrany jeden metr hlubokého světlíku se nachází jen pár centimetrů nad úrovní země a světlík sám je zakryt jen řídkou ocelovou mříží, kterou ježek snadno propadne a bez pomoci nemá šanci se z této pasti dostat. Nemá zde přístup k vodě ani k potravě a nebýt všímavých kolemjdoucích, brzy by uhynul následkem dehydratace. Jsme na místě, nyní nezbyvá nic jiného, než ve spolupráci s kolegou nadzvednout mříž, zhluboka se nadechnout, skočit a vnořit ruce do vrstvy odpadků (pro které je toto místo také vděčnou zastávkou) a milého ježka vyprostit. Gymnastickým vzporem jsme oba šťastně zpět na zemském povrchu. Naštěstí je zde zapotřebí jen rukavic a trocha obratnosti, nikoliv žádného dalšího speciálního vybavení či výcviku.

Pokračování na následující straně.

Aby se tyto situace neopakovaly a světlík zůstal jen světlíkem a nikoliv odpadkovým košem a pastí pro zvířata, bude třeba nahradit nevhodné mříže jiným bezpečnějším uzávěrem, tedy ideálně mříží s menšími oky. To už je však v kompetenci majitele domu.

Příklad třetí: V rámci semináře o hnízdění rybáků obecných a obecně o aktivitách společnosti Českomoravský štěrka na poli životního prostředí a ochrany přírody byla pro přítomné uspořádána 9. června exkurze na umělé hnízdní ostrůvky.

Exkurze, které se zúčastnili také studenti Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, byla spojena s první letošní kontrolou těchto ostrůvků na štěrkovně v Troubkách, následně potom i v Tovačově a v Hulíně. Radost nám udělala nová opatření proti predátorům z třídy savců - oplechování ostrůvků, které se prozatím ukázalo jako velmi účinné. Také odstranění vnitřních přepážek mezi jednotlivými částmi ostrůvků se jeví jako nadějný krok; jak dospělí rybáci, tak především mláďata mají více prostoru a podle našich pozorování nedochází tak často ke konfliktům, jako v případě jednotlivých oddělených ostrůvků.

Aktuální situaci na hnízdišti můžete stejně jako loni sledovat na webových stránkách <http://new.birdlife.cz/kamera>

Nový pětidílný rybáčí ostrůvek se osvědčil hned v první sezóně.

V současnosti je nejvíce obsazen nový, čtyřdílný ostrůvek na Skašově u Tovačova. Při zmíněné kontrole se tam objevilo již dvacet osm mláďat a na dalších deseti hnízdech byla ještě vejce. Podobně úspěšný je zcela nově nainstalovaný pětidílný ostrůvek v Hulíně, kde jsme našli dvacet mláďat a navíc šest snůšek. Na záběrech kamery je evidentní, že se na hnízdiště vracejí zdejší mláďata - všimněte si kroužku na levé noze u jednoho dospělého posedávajícího na dřevěném ohrazení!

Příklad čtvrtý: Práce na hradě, samozřejmě Helfštýně, pro nás letos, stejně jako loni i předloni, spočívala v rámci Helfštýnských ateliérů v ukázkách toho, čím také žije ORNIS. Osvědčený program představovalo určování ptáků podle hmatu (jako nápopěda bylo vystavených pět obrázků ptáků skrytých v krabicích pod plentou) či určování ptáků podle hlasů (byly vystaveny jak preparáty, tak v případě velkých druhů ptáků jejich fotografie). Zde se určitě největší pozornosti těšil naprosto nezvyklý hlas dropa velkého, u nás již

Při kontrole mláďat na Skašově bylo nalezeno toto nezvykle zbarvené s nedostatkem žlutého barviva v opeření.

Dokončení na straně 9

bohužel vyhynulého druhu. Hlas samce totiž silně připomíná, slušně řečeno, ucházející větry např. po fazolové polévce. Další osvědčenou aktivitou byl odchyt ptáků (papírových) do natažené sítě. Kdo ptáka zvládl vytáhnout, byl následně sám okroužkován a zapsána zjištěná tučnost, stáří, váha a délka křídla (tedy parametry u ptáků běžně zjišťované).

Malá letošní statistika: celkem bylo okroužkováno 75 jedinců (43 samic, 32 samců), průměrný věk kroužkovanců byl 8 let (ze statistik byla vyňata Hana s 65 lety, která by výrazně zkreslila výsledek). Nejmladšími účastníky byli tříletí Matýsek, Oliver, Sofinka, Markétka, Franta a Martin. Hmotnost kroužkovanců vykazovala poměrně velké rozpětí, od 15 kg až po 60 kg. Délka křídla (natažené paže) kolísala od 39 cm u tříleté Sofinky až po 70 cm u jedenáctileté Lucie a Kláry,

Jako zpestření jsme sebou měli letos také dva chovance – mláďata kosů vypadlá z hnízda. Dlužno říci, že se obzvláště u dětí těšila velké pozornosti, ti nejdovádňejší je dokonce zvládli i nakrmit.

Copak je to tam uvnitř za ptáka?

Torzo renesančního paláce na hradě Helfštýně je roky v havarijním stavu. Do dvou let by se to mělo změnit.

Krajská památka během dvou let projde důkladnými opravami a dostane i novou střechu. Právě chybějící střecha se podepsala na havarijním stavu zdiva. Do paláce se návštěvníci už tři sezony nepodívali, je zavřený.

„Stavba je ze smíšeného zdiva, tedy z lomového kamene a z cihel. Zatímco kámen velice zdatně povětrnostním vlivům odolává, tak cihla degraduje až děsivou rychlostí. Snahou celé této akce není pouze zastřešení tohoto domu, ale také celková sanace a restaurování

samotného objektu,” popisuje stav paláce kastelán Jan Lauro.

Pokračování na straně 10

Snahy o zastřešení objektu jsou staré víc než dvě desítky let a nápadů bylo hned několik. Nejnovější studii představuje architekt Miroslav Pospíšil: „Původní myšlenkou byl požadavek na zastřešení hradního paláce. Podmínkou památkového ústavu bylo, aby střechy nepřevyšovaly původní objem objektu. Proto návrh řeší vložené plochy prosklených střech, které jsou skryty pod úrovní zhlaví stěny.“ Obsáhlý projekt, který nabídne návštěvníkům novou trasu v úrovni prvního nadzemního podlaží či vyhlídkovou plochu, představili ve čtvrtek 23. června 2016 zástupci Olomouckého kraje, Muzea Komenského v Přerově a autor studie z Atelieru-r.

O naléhavé rekonstrukci renesančního paláce se mluví už několik let. Správa hradu dokonce musela zamezit vstupu do prvního podlaží, protože z paláce odpadávají kusy kamenů a cihel. Současná studie mimo zastřešení paláce přináší i nové možnosti, jak prostor využít. „Kromě dílčího zastřešení vkládáme do objektu hradního paláce nové konstrukce, které vytvářejí zajímavou trasu pro návštěvníky. Budou mít možnost seznámit se s prostorem z úrovně stropu prvního podlaží," nastínil architekt a autor studie Miroslav Pospíšil. Hlavním použitým materiálem bude corten, tedy slitina železa s příměsí mědi a kadmia.

„Materiál je typický tím, že zrezaví do určitého stupně, pak zůstává stabilní. Vhodně doplňuje smíšené zdivo a kámen v hradním paláci," doplnil.

V místech původních schodišť budou vloženy nové schody, v jedné lokalitě i nad úroveň střechy, což umožní vyhlídky do okolí i na celý hrad. Během realizace bude celé čtvrté nádvoří včetně tří stálých expozic uzavřeno. To se podle kastelána odrazí i na ceně vstupného. „Musíme to zohlednit v našem dlouhodobém plánování. Na posledním nádvoří jsou instalovány všechny tři stálé expozice - archeologie, umělecké kovářství a historická mincovna. Návštěvnická atraktivita se tím omezí na zbývající nádvoří s vyhlídkovou věží, budovou pekárny a historickou kovárnou. Proto budeme muset nabídnout úlevu na vstupném a upravenému režimu přizpůsobit i organizaci všech plánovaných akcí. Předpokládáme, že zájem návštěvníků se po dobu realizace sníží, o to větší pozornosti by se však měl těšit po zdárném dokončení projektu" zmínil Jan Lauro.

Doufá, že palác bude díky rekonstrukci zachován pro další generace.

„V současné době tady hrozí padání zdiva. Nejdůležitější je fixace, konzervace a zachycení stávajícího stavu objektu,

Dokončení na následující straně.

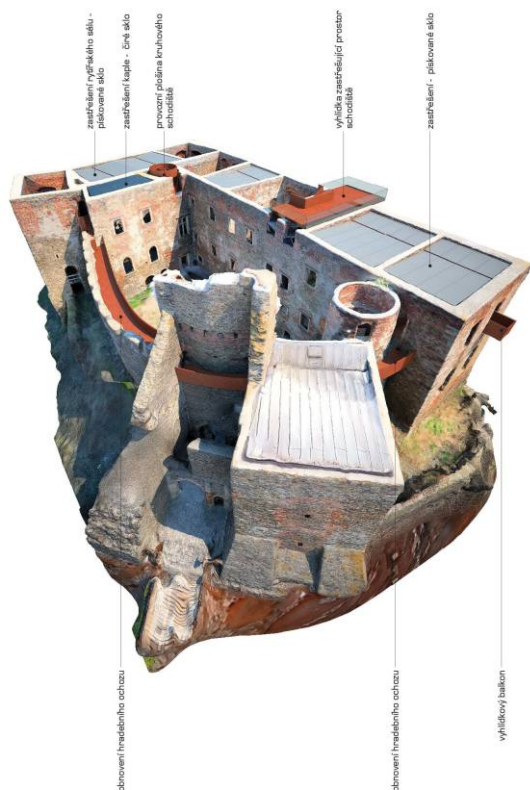
aby se zabránilo další degradaci na udržitelnou dobu. Objekt projde velkými změnami, ale tak významnou kulturní památku, jakou je hrad Helfštýn je nezbytné udržovat při životě a průběžně opravovat," konstatoval Lauro. Práce začnou zřejmě ještě letos.

Zahájení záchranné práce renesančního paláce na hradě Helfštýn bylo jedním z bodů programového prohlášení rady Olomouckého kraje. „První pokus jsme učinili v letech 2012 – 2013. Projekt nebyl přijat Národním památkovým ústavem. Tehdy se firma, která studii zpracovávala, soustředila pouze na zakrytí paláce. Současná architektonická studie však umožňuje další využití paláce a vyhovuje

Perspektivní náhled od jihovýchodu

Perspektivní náhled od jihozápadu

i podmínkám památkářů," uvedl Radvan Rašák, náměstek hejtmána, který má v kompetenci péči o památky.

Rada Olomouckého kraje bude proces realizace schvalovat do konce měsíce. Pokud vše dobře půjde, ještě letos začnou přípravné práce. Hotovo by mohlo být na přelomu roku 2017/2018.

„Dnešním dnem proces spouštíme, po bezmála tří letech jednání. Cena stavební akce je 63 milionů z toho 75 procent hradí Regionální operační program a 15 procent bude financovat Olomoucký kraj," uzavřel hejtmán Jiří Rozbořil.

Vyjáždění byla shromážděna během tiskové konference na Helfštýně ve čtvrtek 23. června 2016 (pozn. red.).

28. Kovářské fórum

Historická hradní kovárna bude hostit vítěze světového mistrovství v kování.

Hlavním aktérem roku 2016 se stane Mgr. art. Michal Ptáček, tvůrce, který v současnosti pracuje ve vlastní dílně ve Starém Jičíně, je s Helfštýnem spojen již od svých studentských let.

Jan Lauro

První velký úspěch zde slavil v roce 2003, když získal mimořádné ocenění za soubor vystavených prací během mezinárodního setkání uměleckých kovářů Hefaiston. Tehdy zde se svou maturitní prací I.N.R.I. výrazně převyšoval své vrstevníky. Dřevěný kříž s naturalistickou postavou Krista dominuje první místnosti expozice, kam ho s laskavým svolením zapůjčila Střední

uměleckoprůmyslová škola Turnov. Právě tam začala Ptáčková umělecká dráha.

Po úspěšném zakončení studia na turnovské škole byl správou hradu Helfštýn přijat k náhradní vojenské službě. Hradní kovárna sice poskytovala zázemí pouze pro drobné práce, ale tou dobou zde stále působil uznávaný mistr Alfréd Habermann. Konfrontace s ním přinesla začínajícímu tvůrci cenné zkušenosti.

V letech 2003 až 2006 vykoval Ptáček na Helfštýně komorní plastiky Loutka, Houpací kůň a Pavouk. Při jednotlivých ročnících Hefaistonu byla každá z nich odbornou porotou vysoce hodnocena a jako oceněná díla je můžete obdivovat v expozici uměleckého kovářství. Práce nesou jednotný rukopis, který se vyznačuje snahou po dosažení subtilnosti. Lidské i zvířecí končetiny jsou vytaženy do nereálných délek, fantaskní stylizací korespondují s pojetím, které ve své práci uplatňuje např. akademický sochař Igor Kitzberger, s jehož tvorbou přicházel Ptáček na Helfštýně i jinde často do styku. O tom, že byl tímto autorem inspirován, v tom nejlepší slova smyslu, vypovídají i některé rozměrnější práce s antropomorfní a zoomorfní tematikou.

Jako další zásadní mezník v Ptáčkově tvorbě je třeba vnímat jeho studium u akademického sochaře Petera Gaspára na Akademii umění v Bánskej Bystrici. Skvěle zvládnutá řemeslná stránka tvorby mu zde byla pevným základem pro vlastní umělecký projev.

Pokračování na straně 13

strana 12

Homo Animal

Příkladem současné monumentální figurální tvorby budiž jeho bakalářská práce Homo Animal. Od podstavce se tyčící mutace lidských partií s jakýmsi kopytníkem a ptákem působí přes veškerou bizarnost velice harmonicky. Kontrapost a lehce spirálový pohyb v sobě nese něco z klasického umění, zatímco obsahově se před námi otevírá svět autorovy fantazie.

O tom, že Ptáček umí skvěle improvizovat a poradí si i se složitými podmínkami, svědčí fakt, že dokázal uspět coby lídr českého týmu (další členové: Jiří Baťa, Ondřej Géla a Jan Lauro) v rámci světového šampionátu pořádaného v roce 2015 v italském městě Stia (Campionato del Mondo di forgiatura), kde zvítězil s dílem Marionetta ve světové konkurenci více než 130 prací. Jeho účast na Kovářském

fóru tak jistě obohatí sbírku uměleckého kovářství o originální dílo, které natrvalo ozdobí hrad Helfštýn.

Pavouk

Z přerovských lázní, kašen a plováren

V rámci programu Dnů evropského kulturního dědictví se uskuteční dvě umělecko-historické komentované procházky městem Přerovem, tematicky zaměřené na místní lázeňství, kašny a plovárny.

Akce je součástí výstavního projektu Z koupelen a ložnic aneb O čem se nemluví, který probíhá od 23. března do 9. října letošního roku.

Místy, na kterých se původně nalézaly přerovské lázně, plovárny a kašny, provedou milovníky historie a doprovodí odborným slovem kurátoři stejnojmenné výstavy Mgr. Kamil Lukeš a Mgr. Markéta Straková, Ph.D. Přípravený mají poutavý výklad plný celé řady zajímavých informací z „mokrě“ historie města. Procházky začnou **v neděli 11. září 2016** v 10.00 a ve 14.00 hodin. Sraz zájemců bude v průjezdu přerovského zámku, přibližná délka jedné procházky se odhaduje na 60 minut.

REVOLUCE V PRÁDELNÍKU

Po prázdninách se opět vracíme k přednáškám, jejichž společným jmenovatelem je intimita prostoru koupelen a ložnic.

Přednáška etnografky Blanky Petrákové z Muzea jihovýchodní Moravy ve Zlíně se zabývá obdobím počátku 20. století, které přibližuje z hlediska historie odívání jako éru postupné reformy ženského spodního prádla a sportovního oděvu včetně plaveckých úborů a jejich propojení se snahami o emancipaci žen ve společnosti.

Blanka Petráková

Koncem 19. století se začala objevovat kritika zdravotních rizik dobového spodního prádla a těsných a těžkých oděvů. Objevovaly se alternativy korzetů, které se snažily vyhovět zdravotním požadavkům. Byly to různé typy reform-

ních šněrovaček se širokými ramínky, které se nosily pod sportovní nebo vycházkové šaty. Spolu s vývojem krátké podprsenky vznikal samostatný podvazkový pás. Reforma přinesla i nový typ spodních kalhot, sahajících ke kolenům. Snahy o reformu oděvu se však nesetkávaly vždy s kladným přijetím, o nový typ spodních ženských kalhot „reformek“ byl sveden zuřivý a dlouhý boj. Přesto se postupně prosazoval nový, zdravější způsob oblékání a volnějšího spodního prádla, přizpůsobeného postavě. Až v období první světové války se ženy konečně definitivně zbavily omezujícího a zdraví škodícího korzetu. V nové poválečné éře se prádlo šilo z tenkého plátna a zdobilo se výšivkou a krajkou ve stylu Art Deco. Pozdější doba přinesla nové materiály a stříhy prádla, kde už se ruční práce v takové míře neuplatňovala. Trh zaplavily firemní a tovární výrobky.

Přednáška se uskuteční v úterý 20. září 2016 v 17 hodin v Korvinském domě.

Komenský? Toho už jsme někde viděli!

Výstava s až mírně provokativním názvem představí tzv. druhý život Jana Amose Komenského v užitém a výtvarném umění.

Helena Kovářová

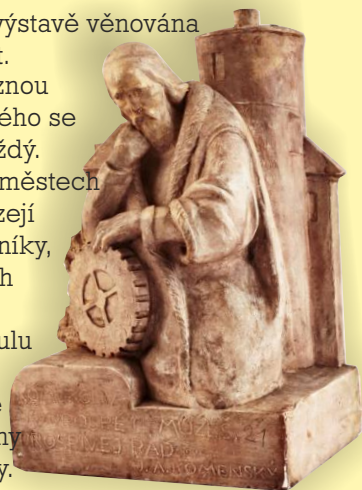
K vidění budou především předměty běžně dostupné jako pohlednice, známky, bankovky, odznaky, pamětní medaile, knihy, výukové školní obrazy, rozvrhy hodin, pamětní listy apod. Návštěvníci si budou moci prohlédnout také obrazy a plastiky umělců spojených s regionem Přerov, například sádrový model návrhu sochaře Františka Mádleho pro přerovský klub rotariánů z druhé poloviny 30. let 20. století. Atraktivní je také olejomalba Františka Sklenáře Setkání Komenského s Karlem st. ze Žerotína, kterou tento známý přerovský malíř opon vytvořil v roce 1902.

Je velmi zajímavé, že zobrazování Komenského se v průběhu času téměř nezměnilo. Vždy se jedná o muže s plnovousem a vážným výrazem ve tváři. Téměř všechny podobizny, jichž od 19. století vzniklo opravdu úctyhodné množství, vycházely z několika málo dochovaných portrétů Komenského, mezi něž patří rytina V. Hollara, G. Glovera a Crispina de Pas. Také jim

bude na výstavě věnována pozornost.

S podobiznou Komenského se setkal každý.

V mnoha městech se nacházejí jeho pomníky, ve školách bývaly do vestibulu nebo na schodiště umísťovány jeho busty.

Asi nejčastěji jej vídáme v obchodech při placení 200 Kč bankovkou. Mnozí si jej vybavují na poštovních známkách nebo dvacetikoruně. Kdy se však poprvé objevil na poštovní známce? Kolikrát mohli učitelé v duchu jeho zásad názorného vyučování použít školní obraz s námětem z jeho života? V kterých letech zdobil jeho portrét bankovku nebo minci a Komenský tak byl zařazen mezi elitu postav českých národních dějin? Odpovědi na otázky naleznete od **24. září 2016 do konce března 2017** v Muzeu Komenského v Přerově ve výstavních prostorách přerovského zámku.

Děti uče se znát naše slavné lidi!

Tyto obrázky vlepíte si do alba, které Vám za Kč 4— (včetně poštového) dodá Průmyslová tiskárna, Praha VII, Dobrovského č. 29. Částku Kč 4— můžete zaslat v poštovních známkách.

AE

OTTA
RAKOVNÍK

OBRAZKY SLAVNÝCH MUŽŮ jsou přikládány do každé krabičky tohoto mýdla. **BÍLÉ MÝDLO S RAKEM**

KALENDÁRIUM

neboli

CO VÁS MŮŽE ZAJÍMAT...

4. 7. od 17.00 **Houbařské pondělí.** Mykologická poradna. ORNIS.

5. a 6. 7. **Helfštýnská pouť.** Program po celý den. Hrad Helfštýn.

16. 7. **Vokohradí.** Zábavný program po celý den. Hrad Helfštýn.

30. 7. od 21. 00 **Hradní letní kino.** Hrad Helfštýn.

31. 7. od 16.00 **Zahradní slavnost.** Tradiční setkání na zahradě ORNIS s bohatým programem vrcholícím koncertem pražské skupiny Jablkoň. ORNIS.

Ornitologická stanice Muzea Komenského v Přerově
Vás srdečně zve na

JABLKOŇ ZAHRADNÍ SLAVNOST

Divadlo
Viti Marčíka

31. července 2016 od 16 h

areál ORNIS, Bezručova 10 v Přerově, vedle parku Michalov

16.00 zahájení, prohlídka zvířat ze záchranné stanice | 16.20 divadlo Viti Marčíka s pohádkou Sněhurka a sedm trpaslíků | 17.30 Jablkoň – koncert v trávě

prohlídka výstavy Jak semena putují krajinou | kvíz pro děti a seminářová odměna | po skončení koncertu možnost opékání špekáček (přineste si s sebou) | posezení v trávě s přáteli | Pivo, limo, nanuky a jiné občerstvení | Akce se koná za každého počasí! Vstupné: děti do 4 let zdarma, děti 4–15 let 40 Kč, ostatní 80 Kč, rodinné vstupné 150 Kč (1 dítě + 2 dospělí) | Na tuto akci se nevztahují jakékoliv další slevy

www.ornis.cz

2. 8. - 6. 8. **Vivat Flauto.** Historická hudba po celý den. Hrad Helfštýn.

20. 8. **Slavnostní zahájení XXVIII. ročníku Kovářského fóra.** Hrad Helfštýn.

21. 8. - 25. 8. **XXVIII. ročník Kovářského fóra.** Kování po celý den. Hrad Helfštýn.

26. - 28. 8. **XXXV. Hefaiston.** Mezinárodní setkání uměleckých kovářů. Hrad Helfštýn.

27. 8. od 19.30 **Evropská noc pro netopýry.** ORNIS.

5. 9. od 17.00 **Houbařské pondělí.** Mykologická poradna. ORNIS.

10. 9. **Hradní kejkle.** Program po celý den. Hrad Helfštýn.

10. 9. od 9.00 **Prohlídka parku Michalov.** ORNIS.

11. 9. **Den evropského kulturního dědictví.** volný vstup. ORNIS.

11. 9. **Den evropského kulturního dědictví,** volný vstup. Hrad Helfštýn.

11. 9. **Den evropského kulturního dědictví,** volný vstup s průvodcem do stálých expozic v 9.30, 11.30, 13.30 a 15.00. Přerovský zámek.

11. 9. **Den evropského kulturního dědictví- Z přerovských lázní, kašen a plováren.** Komentovaná uměleko-historická vycházka městem v 10.00 a ve 14.00. Program z cyklu „Z koupelen a ložnic“. Přerovský zámek.

17. 9. **Komentované noční prohlídky.** Hrad Helfštýn.

20. 9. od 17.00 **Revoluce v prádelníku.** Přednáška Blanky Petrákové v rámci cyklu „Z koupelen a ložnic“. Korvínský dům.

24. 9. od 17.00 **Komenský? Toho už jsme někde viděli!** Vernisáž výstavy. Přerovský zámek.

ZPRAVODAJ MUZEA KOMENSKÉHO V PŘEROVĚ ČERVENEC-ZÁŘÍ 2016

Texty: Martina Hrazdírová, Josef Chytil, Jana Kosturová, Helena Kovářová, Jan Lauro, Kamil Lukeš, Lubor Maloň a Blanka Petráková

Foto: archiv Muzea Komenského v Přerově, Olomoucký kraj, Blanka Petráková a kapela Jablkoň

Redakce a grafická úprava: Kristina Sehnálková

Vydalo Muzeum Komenského v Přerově, p.o., Horní nám. 7, 750 11, Přerov. IČO: 00097969.

Zaregistrováno Ministerstvem kultury ČR pod zn. MK ČRE 21496.

Příští číslo vyjde 3. října 2016.

Muzeum Komenského v Přerově je zřízeno a financováno Olomouckým krajem.

